

Összefoglaló a haditechnikai termékek forgalmáról

2009.

Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal
Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság

A hazai nyilvánosság és a
nemzetközi közösség
részére

KÉSZÍTETTE:

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁGA**

A

**KÜLÜGYMINISZTERIUM
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL**

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG**

Németvölgyi út 37-39.

H-1124 Budapest

E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu

Telefon: 06 1 4585 599

Fax: 06 1 4585 885

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	4
1. A HATÓSÁGRÓL.....	4
2. MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBEN.....	5
BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY	5
VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY.....	5
AUSZTRÁLIA CSOPORT	5
NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA	5
ZANGGER BIZOTTSÁG.....	5
RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER.....	6
WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS	6
KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM	7
COARM – AZ EU TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS	7
FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA	7
3. A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERES- KEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE	7
3.1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS	7
ELŐZMÉNYEK	7
JELENLEGI SZABÁLYOZÁS	8
A KÖZÖS HADITECHNIKAI TERMÉKLISTA	8
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	10
VÁLTOZÁSOK AZ ENGEDÉLYEZÉSBEN	11
3.2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	12
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	12
JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS	12
4. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2009. ÉVI HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL	13
MELLÉKLETEK	
A 2009. ÉVBEN ÉRVÉNYBEN LÉVŐ FEGYVEREMBARGÓK LISTÁJA	19
A 2009. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZET SZERINTI BONTÁSBAN	20

BEVEZETŐ

A haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről szóló 16/2004 (II.6.) Korm. rendelet 4. § (9) pontjában előírtak szerint a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság) évente eleget tesz jelentéstételi kötelezettségének a haditechnikai külkereskedelmi engedélyezési tevékenységről a honvédelmi, a rendészeti, a külpolitikai, továbbá a nemzetbiztonsági ügyekkel foglalkozó országgyűlési bizottságok részére. A Hatóság továbbá rendszeresen szolgáltat adatokat a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységről különböző nemzetközi fórumok számára (Európai Unió (EU), Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), Európai Biztonsági Együttműködés Szervezete (EBESZ), Wassenaari Megállapodás). A bizalomépítés és a transzparenciára való törekvés jegyében, valamint a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Hivatal a hazai nyilvánosság részére is elérhető jelentést tesz közzé a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységről.

1. A HATÓSÁGRÓL...

Magyarország a non-proliferció¹ nemzetközi egyezmények elfogadásával politikai kötelezettséget vállalt arra, hogy nemzeti jogszabályrendszerében érvényesíti az érzékeny termékekre vonatkozó, a többi részt vevő állammal kialakított exportellenőrzési elveket. Az exportellenőrzési feladatok végrehajtására kijelölt magyar hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyelete alatt működő **Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság)**. A Hatóság három területen látja el engedélyezési és ellenőrzési feladatait.

A *haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése* nem EU harmonizált terület, hanem a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozása alapján történik. Ugyanakkor figyelembe veszi a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit, a „Haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös szabályrendszerének” rendelkezéseit és a „Közös haditechnikai terméklista” alapján végzi hatósági tevékenységét. Ugyanezen lista alapján vonja engedélyezés alá a *hadiipari gyártás- és szolgáltatás felügyelet* a hazai hadiipari gyártók és szolgáltatók tevékenységét és ellenőrzi az engedélyesek termékjelölési és nyilvántartási kötelezettségét. A Hatóság a *kettős felhasználású termékek és technológiák forgalmazása* nemzetközileg vállalt feltételeinek betartásával összefüggő nemzetközi egyezmények hazai végrehajtásához szükséges

¹ a proliferáció jelentése: *elterjedés*, a non-proliferció intézkedések célja a tömegpusztító fegyverek (WMD) - vegyi- biológiai, nukleáris fegyverek-, valamint a hagyományos fegyverek elterjedésének megakadályozása.

exportellenőrzési intézkedéseket hajt végre. Ezen termékek polgári célú felhasználás mellett alkalmasak hagyományos és tömegpusztító fegyverek, valamint az azok célba juttatására alkalmas eszközök gyártására, kifejlesztésére, ezért forgalmuk ellenőrzését különböző non-proliferció rezsimek és leszerelési egyezmények írják elő.

A Hatóság látja el a *Vegyifegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat. Hatósági intézkedéseink magukba foglalják – többek között – határozatok hozatalát, engedélyek kibocsátását, illetve ellenőrzések elvégzését. Az intézkedések célja megakadályozni, hogy a regionális és nemzetközi biztonságra veszélyt jelentő államok, valamint terrorista csoportok tömegpusztító fegyvert legyenek képesek kifejleszteni és előállítani, illetve elejét venni a hagyományos fegyverek destabilizáló mértékű felhalmozódásának. A nemzetközi kötelezettségvállalásokból fakadóan a Hatóság rendszeresen részt vesz különféle exportellenőrzési rezsimek munkacsoportjaiban, valamint jelentést tesz az ENSZ, az EBESZ és az EU felé, továbbá évenként beszámol az Országgyűlésnek.

A Hatóság nyilvántartja és kezeli az engedélyesek adatait, jelentéseit, továbbá ellenőrzési és bírságolási jogkörrel rendelkezik. A külkereskedelmi államigazgatási és a hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyeleti eljárásban első fokon – országos illetékességgel – a haditechnikai és export-ellenőrzési hatóság, másodfokon a nemzetgazdasági miniszter jár el. A Hatóság ezen kívül együttműködik a szakmai érdekképviselletekkel, a gazdasági szereplők teljes körű tájékoztatása érdekében tájékoztatókat szervez és hírleveleket bocsát ki. A Hatóságot három szervezeti egység alkotja: a *Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály*, a *Hadiipari Osztály* és az *Exportellenőrzési Osztály*.

2. MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBE

Magyarország többek között az alábbi multilaterális fegyverzetellenőrzési megállapodások és exportellenőrzési rendszerek részvevő állama, illetve az alábbi nemzetközi előírásokat és folyamatokat veszi figyelembe engedélyezési eljárása során:

A Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezmény (BTWC-Biological and Toxin Weapons Convention)²

A biológiai és toxin fegyverek kifejlesztésének és előállításának és tárolásának tiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezmény (BTWC) az első olyan nemzetközi szerződés, amelynek célja a tömegpusztító fegyverek egy teljes kategóriájának felszámolása. A megállapodás teljes tilalmat rendel el az olyan mikrobiológiai vagy egyéb biológiai hatóanyagok, valamint toxinok fejlesztésére, gyártására, tárolására és megszerzésére, amelyek nem kórmegelőzési, védekezési vagy más békés célokat szolgálnak. A tilalom kiterjed azokra a fegyverekre, felszerelésekre és szállítóeszközökre is, amelyekkel az ilyen hatóanyagokat és toxinokat bevetetik. Az egyezményt 1972-ben nyitották meg aláírásra és 1975-ben lépett hatályba.

Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény (CWC- Chemical Weapons Convention)³

A Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény a genfi leszerelési értekezleten 40 állam részvételével 24 évig tartó tárgyalási folyamat eredménye, 1997. április 29-én lépett hatályba, éppen azzal, hogy Magyarország - mint 65. részes állam - letétbe helyezte ratifikációs okiratát az ENSZ főtitkárnál. Az egyezmény kimondja, a vegyi fegyverek használatának, kifejlesztésének, megszerzésének tilalmát. Továbbá elrendeli a meglévő vegyi-fegyver készletének megsemmisítését. A CWC az első olyan multilaterális leszerelési megállapodás, amelynek betartása nem csupán a részes államok kötelezettségvállalásán, hanem egy kiterjedt nemzetközi ellenőrzési rendszeren is alapul. A feladattal megbízott nemzetközi szervezet helyszíni ellenőrzésekkel folyamatosan vizsgálja az éves nyilatkozatokban bejelentett adatok valóságát. A szerződés végrehajtását elősegítő nemzetközi intézmény az Ausztrália Csoport.

² <http://www.opbw.org>

³ <http://www.opcw.org/chemical-weapons-convention>

Ausztrália Csoport (Australia Group-AG)⁴

Az ENSZ Közgyűlésének 1991-ben hozott határozata alapján a vegyi és biológiai fegyverek non-prolifерációját az Ausztrália Csoport koordinálja. Az AG együttműködés keretében a részt vevő államok között információ- és véleménycserére kerül sor a vegyi és biológiai fegyverek elterjedéséről, illetve annak megakadályozásáról. Valamennyi tagja ratifikálta a biológiai és vegyi-fegyver tilalmi egyezményeket. A csoportban résztvevő államok olyan belső jogszabályokat léptetnek hatályba és olyan nemzetközi intézményrendszert alakítanak ki, amelyek révén hatékonyan tudják megakadályozni a vegyi és biológiai fegyverek proliferációját. Magyarország 1992-ben csatlakozott.

Nukleáris Szállítók Csoportja (NSG, Nuclear Suppliers Group)⁵

A csoporthoz tartozó országok vállalják, hogy önmérsékletet tanúsítanak a nukleáris anyagok és az e területhez kapcsolódó termékek exportja tekintetében. Ily módon kívánják elérni, hogy a nukleáris anyagok és felszerelések (plutónium, dúsított urán, dúsító és az újrafeldolgozó üzemek részegységei) békés célú nemzetközi kereskedelme semmilyen formában ne járuljon hozzá az atomfegyverek elterjedéséhez. A résztvevő államok megegyeztek abban, hogy ilyen termékeket nem szállítanak nukleáris fegyverekkel nem rendelkező és az Atomsorompó Szerződésben nem részes államokba, kivéve, ha azok a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel Biztosítéki Megállapodást írtak alá. A résztvevő országok továbbá arra is kötelezettséget vállaltak, hogy úgynevezett végfelhasználói igazolást (end-use certificate) kérnek az adott szállítás célországától. Fenntartották a jogukat arra vonatkozóan is, hogy vétóval éljenek, ha a tilalom alá eső anyagok és berendezések a célországból egy harmadik országba kerülnek továbbszállításra. A résztvevő országok nukleáris exportját az egyeztetett irányelvek (Guidelines) szabályozzák. Magyarország 1978-ban lett a csoport tagja. 2009 májusától egy évig hazánk látta el a csoport elnöki feladatait.

Zangger Bizottság (Zangger Committee – ZC)⁶

Az Atomsorompó Szerződés 3. cikkének 2. bekezdése értelmében, amennyiben egy részes állam hasadó anyagokat vagy azok előállításához kapcsolódó technológiát kíván átadni nukleáris fegyverekkel nem

⁴ <http://www.australiagroup.net>

⁵ www.nuclearsuppliergroup.org

⁶ www.zanggercommittee.org

rendelkező országoknak, köteles biztosítékot beszerezni arról, hogy az átadásnak nem lesz következménye a szerződés által tiltott tevékenységek folytatása. E szerződéses kötelezettség hatékony végrehajtása érdekében a Zangger Bizottságban résztvevő államok exportellenőrzési irányelveket fogadtak el. A Bizottság legfontosabb célkitűzése, hogy elősegítse az információ áramlását az olyan exporttevékenységekről, amelyek során a hasadóanyagokkal és a hozzájuk rendelhető technológiákkal rendelkező országok ilyen anyagokat és technológiákat juttatnak el a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező, illetve a szerződésben nem részes államoknak. Amennyiben ilyen jellegű export megvalósul, a Bizottság felszólítja a szállítást végző országot: a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) révén kérjen biztosítéki garanciákat arra vonatkozóan, hogy a tőle származó anyagok és/vagy berendezések nem alkalmasak nukleáris kísérletek előkészítésére vagy nukleáris fegyverek gyártására. A Bizottság rendszeresen felülvizsgálja az általa összeállított listán azokat az anyagokat és berendezéseket, amelyeknek exportja esetén elengedhetetlen a megfelelő NAÜ biztosítéki garanciák beszerzése. A Bizottság évente egyszer ülésezik Bécsben. A Bizottság keretében vállalt kötelezettségek többsége – a NAÜ főigazgatójának küldött tájékoztatás formájában – valamennyi NAÜ tagállam számára hozzáférhető.

Rakéatechnológiai Ellenőrzési Rendszer (MTCR)⁷

A Rakéatechnológiai Ellenőrzési Rendszer olyan informális multilaterális exportellenőrzési fórum, amely célja a tömegpusztító fegyverek (WMD) célba juttatásához szükséges rakéták (*missiles*) és más pilóta nélküli célbajuttató-eszközök (*unmanned delivery systems*), azok előállításához, kifejlesztéséhez, működtetéséhez szükséges felszerelések, illetőleg vonatkozó technológiák proliferációjának ellenőrzése.

A jogilag nem kötelező erejű MTCR-előírások alapján a résztvevő 34 állam - köztük hazánk,- koordinálja a fenti termékekre és technológiákra vonatkozó exportellenőrzési gyakorlatát. Ez az export-engedélyezésről szóló Irányelvek (MTCR Guidelines), valamint a szabályozás alá tartozó kifejezetten katonai célú, illetőleg kettős felhasználású termékek Függelék-listája (MTCR Equipment, Software and Technology Annex) alapulvételével történik. A Függelék két fejezetet tartalmaz: I. kategóriájú termékek, technológiák és II. kategóriájú technológiák. Az I. kategóriás exportengedélyezésnél különös szigorúsággal

⁷ www.mtcr.info

kell eljárni, az engedélyezés meghatározott biztosítékok fennállása esetén lehetséges. Ide tartoznak például a 300 km hatótávolság/500 kg töltet teher határértékeket meghaladó teljes rakétarendszerek és alrendszerek.

A résztvevő államok saját belső jogi előírásaik figyelembe vételével alkalmazzák az MTCR politikailag kötelező erejű előírásait, iránymutatásait, értesítik egymást az elutasított exportengedély-kérelmekről. Magyarországon 1993 óta résztvevő országa az MTCR-nak.

Wassenaari Megállapodás (Wassenaar Arrangement, WA)⁸

A „Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről” (The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies) elnevezésű együttműködésben résztvevő államok célul tűzték ki a hagyományos fegyverek és a kettős felhasználású termékek és technológiák exportjának és más módon történő átadásának átláthatóvá tételét. Felelősségteljes, a biztonságpolitikai szempontokat is érvényesítő exportpolitika kialakítását kívánják elérni ezen a területen. Céljaik közé tartozik még az érzékeny termékek kereskedelmére vonatkozó vélemény- és információcsere elmélyítése. Törekvéseik azt szolgálják, hogy megakadályozzák a tömegpusztító fegyverek elterjedését, a hagyományos fegyverzetek destabilizációt kiváltó felhalmozását. A résztvevő országok politikai kötelezettséget vállalnak arra, hogy e célok érdekében nemzeti jogszabályaikban érvényesítik a közösen kialakított exportellenőrzési elveket, illetve ellenőrzési minimumnak tekintik a rendszeresen felülvizsgált termékellenőrzési jegyzéket. Hazánk aktívan hozzájárul a WA tevékenységéhez: a 2001-es évben a WA Általános (GWG) Munkacsoport munkáját irányította; 2005-2006 között a WA Szakértői Csoportjának (EG) elnöki posztját látta el, illetve a 2007-es felülvizsgálati év keretében az Adatszolgáltatások tartalmával, átláthatóságával foglalkozó Munkacsoport (Task force on Transparency) koordinálását végezte. Magyarország támogatja és szorgalmazza az átláthatóság javítását és a nemzeti exportpolitikák fokozottabb összehangolását. A Titkárság vezetője, Sune Danielsson, 2008. április 4-7. között a magyar kormány meghívására Magyarországra látogatott, mely alkalommal az együttműködésben érintett magyar intézmények és szervezetek illetékes vezetőivel, képviselőivel találkozott.

⁸ www.wassenaar.org

Kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó ENSZ program⁹

Az ENSZ tagállamai 2001 júliusában egy nemzetközi konferencia keretében fogadták el a kézi- és könnyűfegyverek mindennemű illegális kereskedelmének megakadályozását és tiltását szorgalmazó ENSZ Cselekvési Programot (UN PoA)¹⁰. Ez a dokumentum elveket és intézkedéseket határoz meg a kézi- és könnyűfegyverek (KKF, SALW) illegális kereskedelmének megelőzésével és tiltásával, a megállapodás végrehajtásával, a nemzetközi együttműködés és támogatás-nyújtás, valamint a 2001. évi ENSZ konferenciát követő nemzetközi kézi- és könnyűfegyveres folyamat mechanizmusaival és ütemezésével kapcsolatban.. Magyarország részt vesz a Cselekvési Program végrehajtásában. Hazánk évente jelentést nyújt be az ENSZ-nek a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos aktuális jogi szabályozásról és a megelőző év KKF export–import adatokról. Hasonló adatszolgáltatást az EBESZ Kézifegyver Dokumentum szerint az EBESZ részére is adunk. Az ENSZ és az EBESZ mellett az Európai Unió is kiemelten foglalkozik ezzel a témakörrel.

COARM - az Európai Unió Tanácsának hagyományos fegyverek exportellenőrzésével foglalkozó munkacsoportja

A COARM (Council Working Party on the export Control of Conventional Arms) működésének alapjául az Európai Unió Tanácsa által 1998. június 8.-án elfogadott fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexe, majd az ebből 2008. december 8.-án jogilag kötelező érvényű dokumentumként elfogadott **2008/944/KKBP Közös Álláspont a haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös alapelveiről** elnevezésű dokumentum szolgál. A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács COARM munkacsoportjába, ahol az állandó témák (nyilvános éves jelentés készítése, az EU Közös Haditechnikai Jegyzékének (EU CML) naprakésszé tétele, outreach szemináriumok szervezése harmadik országok részére (Maghreb országok, a Nyugat-Balkán államai, Ukrajna és Kaukázus), mellett az exportellenőrzés aktuális kérdései kerülnek megvitatásra (pl. exportellenőrzési politikák egyeztetése, közös

⁹ www.poa-iss.org

vélemény formálása konfliktusos relációkkal kapcsolatosan).

3. A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 296. cikkének b) pontja meghagyja a tagállamok azon jogát, *hogy megtegyék az alapvető biztonsági érdekeik védelmében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszer és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket.* Mindemellett a *európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 140. §-a* kimondja, hogy az áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok kereskedelmi forgalomba történő kivitelét, behozatalát, valamint azoknak a Magyar Köztársaság területén történő átszállítását nemzetközi szerződéssel és Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa rendelkezéseivel összhangban az Országgyűlés vagy a Kormány által alkotott jogszabály korlátozhatja. Ezen felhatalmazások alapján Magyarország nemzeti hatáskörben szabályozza a haditechnikai gyártási-szolgáltatási (hadiipari) tevékenységet és a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelét, behozatalát, transzferjét és tranzitjának, valamint a bróker tevékenység engedélyezését.

HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS

ELŐZMÉNYEK...

1990. előtt a haditechnikai termékek külkereskedelmének szabályozása a Minisztertanács Honvédelmi Bizottságának (MT HB) egyedi döntéseivel történt. A Varsói Szerződés tagországaival megkötött ötéves egyezmények és éves jegyzőkönyvek rögzítették az egyes technika fajták tagországek közötti forgalmának mennyiségi és érték adatait. Az engedélyeket az MT HB döntései alapján a Külkereskedelmi Minisztérium Műszaki Főosztálya adta ki.

A haditechnikai külkereskedelmi forgalom megvalósítását elsősorban az erre a célra szakosodott Technika Külkereskedelmi Vállalat végezte.

A változások után, a külkereskedelem állami monopóliumának megszüntetésével összefüggésben hozott néhány átmeneti intézkedést követően született

meg a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivételéről, behozataláról, illetve reexportjáról szóló 48/1991. (III. 27.) Korm. rendelet, amely az engedélyezés elvi és gyakorlati döntéseinek meghozatalát egy ún. Tárcaközi Bizottságra (TB) bízta. A TB tagjai a belügyminiszter, a honvédelmi miniszter, a külügyminiszter, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztere, valamint a nemzetbiztonsági ügyekért felelős tárca nélküli miniszter, illetve az általa kijelölt személyek voltak. A döntéshozók körébe később bevonták az ipari, majd a pénzügyi tárca képviselőjét is.

1995 januárjától a szabályozás korszerűsítésének köszönhetően az engedélyezés elvi-politikai irányítása és a döntéshozatal elkülönült. A viszonylati irányelvek kialakítása az illetékes politikai államtitkárokból álló magasabb szintű Haditechnikai Tárcaközi Bizottság (HTB) feladata lett. A konkrét engedélyek elbírálásával kapcsolatos döntéseket pedig az illetékes tárcák fősztályvezetőiből álló Haditechnikai Operatív Bizottsága (HOB) hozta meg. A HTB elnökét a miniszterelnök nevezte ki, titkárát a külügyminiszter egyetértésével az ipari és kereskedelmi miniszter nevezte ki. A HOB elnöke az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium helyettes államtitkára volt.

Az Európai Unió csatlakozásunkat megelőzően más tagállamokkal folytatott konzultációk alapján került kialakításra az új engedélyezési eljárás, amely megőrizte a korábbi szabályozás lényegi elemeit.

JELENLÉGI SZABÁLYOZÁS...

A **haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitele, behozatala, transzfere¹¹ és tranzitja engedélyezését** jelenleg a 16/2004. (II.6.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) határozza meg. Az ezzel összefüggő hatósági feladatokat a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (a továbbiakban: Hatóság) látja el. Az engedélyezési rendszer három lépcsős folyamat, amely az alábbiak szerinti, szigorú sorrendet követi:

- **Tevékenységi engedély:** a kereskedők regisztrációja, jogosultság megszerzése a tevékenység megkezdésére.
- **Tárgyalási engedély:** a már regisztrált cégek az engedély birtokában köthetik meg a szerződést a külföldi cégekkel
- **Forgalmi engedély:** a szerződés teljesítéséhez, az eszköz országhatáron történő átlépéséhez szükséges dokumentum.

¹¹ Európai Unió belüli szállítás.

Ahogy korábban leírtuk a haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése **nem EU harmonizált** terület, hanem a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozás alapján történik, de a Korm. rendelet érvényesíti a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit:

Magyarország egyike volt azon tagállamoknak, amelyek először alkalmazták jogszabályukban az Európai Unió által 1998. június 8-án elfogadott, a hagyományos fegyverek exportjára vonatkozó **Magatartási Kódexet**, amely így a kérelmek jóváhagyásának egyik kritériumává vált. A Magatartási Kódexből időközben minden tagállamra egyaránt érvényes, jogilag kötelező dokumentum lett: a Tanács 2008. december 8-án elfogadta a *katonai technológia és felszerelések kivételének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról* szóló 2008/944/KKBP Közös Álláspontot.

A Hatóság „**Közös haditechnikai terméklista**” (CML) alapján végzi engedélyező és ellenőrző tevékenységét, azzal az eltéréssel, hogy a magyar szabályozás (Korm. rendelet) *további négy fejezettel* egészíti ki a CML 22 részből álló jegyzékét. A szabályozás hatálya alá vonta a **kifejezetten katonai célú felszereléseket, szolgáltatásokat**, továbbá a **kényszerítő- és a bűnfelderítő-**, valamint a **titkosszolgálati eszközöket** is. Az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások listáját a Kom. rendelet I. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

I. fejezet

Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézifegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékai.

II. fejezet

20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12,7 mm-nél (0,5 hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tűzvetők és tartozékai.

III. fejezet

Lőszerek és mechanikus gyújtószerkezetek, és az azokhoz tervezett különleges részek és részek.

IV. fejezet

Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanóeszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részek és részek.

V. fejezet

Tűzvezető és kapcsolódó készültségi és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellen tevékenység berendezései .

VI. fejezet

Szárazföldi járművek és részegységeik.

VII. fejezet

Vegyi vagy biológiai mérgező anyagok, „tömegoszlató anyagok”, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések.

VIII. fejezet

„Energiahordozó anyagok”, és kapcsolódó összetevők.

IX. fejezet

Kifejezetten katonai felhasználásra tervezett vízi harci járművek.

X. fejezet

Repülőgép, levegőnél könnyebb légi jármű, személyzet nélküli légi jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részegység, hozzátartozó berendezések és részegységek.

XI. fejezet

Az EU közös katonai listáján másutt engedélyezés alá nem vont elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett részegységek.

XII. fejezet

Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök.

XIII. fejezet

Páncélozott vagy védőberendezések és szerkezetek.

XIV. fejezet

Kifejezetten katonai gyakorló eszközök vagy hadgyakorlat forgatókönyvének szimulációjára szolgáló berendezések.

XV. fejezet

Kifejezetten katonai felhasználásra tervezett képkalkotó vagy ezeket zavaró berendezések.

XVI. fejezet

Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékhez tervezték.

XVII. fejezet

Különféle berendezések, anyagok és könyvtárak, és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek.

XVIII. fejezet

Gyártóberendezések az EU közös katonai listáján felsorolt termékek gyártásához.

XIX. fejezet

Írányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések.

XX. fejezet

Kriogén és szupravezető berendezések.

XXI. fejezet

„Szoftver.,

XXII. fejezet

„Technológia” ..

XXIII. fejezet

Kifejezetten katonai célú felszerelések.

XXIV. fejezet

Kifejezetten katonai célú szolgáltatások.

XXV. fejezet

Kényszerítő és bünfelderítő eszközök.

XXVI. fejezet

Titkosszolgálati eszközök.

A Korm. rendelet magába foglalja a *tranzit szállítmányokra* vonatkozó szabályozást is, mivel a haditechnikai eszközök Magyarországon történő átszállítása szintén engedélyköteles.

Fontos kiemelni, hogy a bróker tevékenység és a **bróker ügyletek** is engedélyezés alá esnek. Ide tartozik minden olyan aktivitás, amely során egy vállalkozás haditechnikai eszköz és szolgáltatás két, vagy több ország vállalkozásai között történő adásvétele céljából végez, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a

vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást.

A Korm. rendelet meghatározza továbbá az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Korábban említettük, hogy az engedélyezés folyamata több szintű. Amennyiben egy cég, egyéni vállalkozó, vagy költségvetési szerv haditechnikai termékkel kíván külkereskedelmi tevékenységet végezni, meg kell szereznie a vonatkozó haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedélyt.

Tevékenységi engedély lehet valamennyi termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (teljes) vagy csak meghatározott termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (részleges). A tevékenységi engedély beszerzéséig a cég haditechnikai eszköz kivitelével, behozatalával, transzferjével, tranzitjával, szolgáltatás nyújtásával és igénybevételével kapcsolatban előkészítő tevékenységet (piackutatás, ajánlattétel, előkészítő tárgyalások stb.) nem végezhet. A tevékenységi engedélyt maximum 24 hónapra adható ki, mely hosszabbítható.

Haditechnikai eszköz kivitelére és behozatalára, kiszállítására és beérkezésére, valamint szolgáltatás nyújtására és igénybevételére vonatkozó szerződés csak tárgyalási engedély birtokában készíthető elő, amelyre vonatkozó kérelem csak tevékenységi engedély birtokában nyújtható be. A tárgyalási engedély egy adott partnerre és meghatározott termékekre vonatkozik, amely 12 hónapra adható ki. Tartós termelési, illetve értékesítési kapcsolat esetén a külföldi vállalkozásra keretengedély adható ki, amely 24 hónapra szól.

Haditechnikai eszköz kivitelére, behozatalára, transzferjére, szolgáltatás nyújtására és igénybevételére vonatkozó szerződés csak forgalmi engedély birtokában teljesíthető. Forgalmi engedélyezési eljárás csak érvényes tárgyalási engedély birtokában indítható. A forgalmi engedély meghatározott termékre, mennyiségre és értékre szól, 12 hónapig érvényes, de egy alkalommal hosszabbítható. Több évre szóló szerződés esetén 2 évre is kiadható. Kivitel, kiszállítás esetén a kérelemhez csatolni kell az importőr ország beviteli engedélyének másolatát, illetve az u.n. Nemzetközi Importigazolást (International Import Certificate, IIC)¹², valamint a vevő Végfelhasználói Nyilatkozatát (End User Certificate,

¹² Az exportőr ország kérésére a importőr/vevő ország Nemzetközi Importigazolást állít ki, amely az importőr/vevő ország illetékes hatóságának nyilatkozata arról, hogy a importált eszközök, vagy technológiák a megadott értékben kerülnek beszállításra a megjelölt végfelhasználási célból és azok továbbértékesítésre az importőr ország illetékes hatóságának tudta nélkül. Az IIC 6 hónapig érvényes.

EUC)¹³. A Hatóság export esetén Szállítási Tanúsítványt (Delivery Verification Certificate, DVC¹⁴) kérhet. A Hatóság a mellékelt dokumentumok alapján vizsgálja a szállítás és a végfelhasználás jogszerűségét. Behozatal, transzfer esetén a belföldi végfelhasználó nyilatkozta szükséges. Az exportőr ország hatóságának igénye esetén Hatóság IIC-t, EUC-t, vagy DVC-t állíthat ki.

A szállításokról az engedélyes göngyöltett havi adatszolgáltatást küld a Hivatalnak.

A Hatóság a Haditechnikai Külkereskedelmi Tárcaközi Bizottság (HKTB) elvi iránymutatásai alapján működő Haditechnikai Külkereskedelmi Bizottság (HKB) javaslatai alapján hozza meg döntéseit. Tehát engedélyezési eljárásai során a Hatóság konzultál a Külügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium, valamint a polgári és katonai titkosszolgálatok szakértőivel.

A Korm. rendelet szerint nem engedélyezhető haditechnikai eszköz kivitele, tranzitja és szolgáltatás nyújtása:

- fegyveres konfliktusban álló országokba,
- olyan országokba, ahol a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető konfliktus bekövetkezése várható, és a konfliktus alapjául szolgáló viszály békés, tárgyalásos megoldására az ENSZ Biztonsági Tanács, az Európai Unió Tanácsa vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet az érintett feleket határozatlan szünetre szólította fel, vagy fegyverek szállításának és a haditechnikai szolgáltatások, illetve az ahhoz kapcsolódó képzés tilalmát rendelte el,¹⁵ (a 2009-ben érvényes fegyverembargók listáját az 1. számú melléklet tartalmazza)
- abban az esetben, ha az ügylet ellentétes a "Kódexben" felsorolt alapelvekkel.

Az EU országok által 1998-ban elfogadott "Magatartási Kódexet" a Tanács 2008/944/ KKBP Közös Állásponytja

¹³ Az exportőr ország kérésére a végfelhasználó, vagy a végfelhasználó országának nyilatkozata, arról hogy a megvett eszközök a végfelhasználó országában a megjelölt céllal kerülnek felhasználásra. Az áru nukleáris, biológiai, illetve vegyi fegyverek fejlesztésére, gyártására és használatára, vagy ilyen fegyverek célba juttatására szolgáló eszköz részeként nem kerül felhasználásra. Tartalmazhat reexport tilalmat, illetve egy nyilatkozatot arról, hogy nem kerül továbbértékesítésre az eredeti exportőr ország hozzájárulása nélkül.

¹⁴ A vevő/végfelhasználó ország igazolása arról hogy ki/beszállított eszközök a vevő/végfelhasználó ország vámterületére érkezett.

¹⁵ Az MKEH honlapján a http://mkeh.gov.hu/haditechnika/nemzeti/haditechnika_kulkereskedelem címen, a „Fegyverembargók Listája” pont alatt nyomon követheti az érvényes embargókat.

(2008. december 8.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról jogi aktus tette kötelezővé minden tagállam számára. A Közös Álláspont nyolc kritériumpontban határozza meg azokat az elveket, amely alapján az illetékes exportellenőrzési hatóságoknak mérlegelni szükséges egy-egy kivitel engedélyezését. Az exportra vonatkozó kérelmek elbírálása során meg kell vizsgálni, hogy

- ✓ a szállítás megfelel a nemzetközi egyezmények és non-prolifерációs rezsimek előírásainak, nem ellentétes az ENSZ, EU, vagy EBESZ szankcióival; a tranzakció bármilyen módon hozzájárulhat a tömegpusztító fegyver, vagy ilyen fegyvert célba juttató eszköz kifejlesztéséhez;
- ✓ milyen a rendeltetési ország viszonya a nemzetközi emberi jogi okmányokban megállapított alapelvekhez;
- ✓ milyen a rendeltetés ország a fennálló feszültségből, vagy fegyveres konfliktusból fakadó belső helyzete;
- ✓ a szállítás veszélyezteti a regionális békét és stabilitást;
- ✓ veszélyezteti-e a szállítás saját baráti és szövetséges országaink nemzetbiztonságát;
- ✓ milyen a vásárló ország nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, a szövetségesi rendszerére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására;
- ✓ annak kockázatát, hogy a kiszállított eszköz, vagy technológia eltérítésre vagy továbbértékesítésre kerül;
- ✓ a kiszállítandó katonai eszköz, vagy technológia és a fogadó ország műszaki és gazdasági adottságai összhangban vannak, vagy sem.

Amennyiben a fenti kritériumok alapján bármely export kockázatosnak bizonyul, a kérelem elutasításra kerül. A tagállamok az elutasításokról értesítik egymást. A Közös Álláspont a Kom. rendelet II. mellékletét alkotja.

A Korm. rendelet meghatározza az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. június 27-i 1236/2005/EK tanácsi rendelet (EK rendelet) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket. Az EK rendelet III. mellékletében engedélyhez kötött eszközöket (emberek fogva tartására szolgáló klf bilincsek, önvédelmi célokra szolgáló anyagok, zendülések megfékezésére szolgáló elektromos sokkoló eszközök stb.) a Korm. rendelet XXV. fejezete (kényszerítő és büntető eszközök) magába foglalja, így ugyanolyan engedélyezési eljárás alá esnek, mint a

katonai eszközök. Az EK rendelet azonban az alábbi eszközök exportját és importját tiltja:

- akasztófák, nyaktilók;
- emberek kivégzésére szolgáló villamosszékek;
- emberek kivégzésére szolgáló kamrák; automatikus fecskendőrendszerek;
- 10 000 V-ot meghaladó teljesítményű elektromos sokkoló szíjak.

A tilalom nem vonatkozik a múzeumi célra történő végfelhasználásra.

A *tranzitszállítások* esetében ugyanazokat az eljárási szabályokat kell figyelembe venni, mint az exportengedélyek (kiviteli/kiszállítási engedélyek) esetében. Az engedélyezés során minden esetben a kérelmezőnek be kell nyújtania az eredeti szállító export engedélyének és a cél ország beviteli engedélyének fénymásolatát, valamint a Magyarországról történő kilépési irányban a szomszédos ország tranzit engedélyét is. A tranzitengedély haditechnikai eszközök, éles lőszer, robbanóanyagok és más veszélyes áruk esetében a tranzitútvonal teljes hosszára (a belépési ponttól a kilépési pontig) fegyveres biztonsági kíséretet ír elő.

Nem szükséges engedély a NATO vagy más, az Országgyűlés vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá a hatályos nemzetközi szerződésekben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek keretében történő átszállítások esetén.

A rendeletben előírt feltételek betartását a Hivatal és a vámhatóság jogosult ellenőrizni

VÁLTOZÁSOK AZ ENGEDÉLYEZÉSBEN

2007 során a „*Haditechnikai termékek szabad áramlása*” ad hoc bizottsági munkacsoport munkájában vettünk részt, amelynek eredménye – a „védelmi-csomag” részeként a 2008 januárjára megszövegezett **transzfer-irányelv** tervezet. Célja, hogy egyszerűsítse és harmonizálja a haditechnikai (védelmi ipari) termékek Európai Unión belüli szállítását, visszaszorítsa azokat a tényezőket, melyek a védelmi vonatkozású áruk és szolgáltatások (továbbiakban: termékek) belső piacon belüli szabad forgalmát akadályozzák. Továbbá hogy az engedélyezési feltételek és eljárások egyszerűsítésével és harmonizálásával mérséklődjön az e tényezőkből eredő versenytorzulás. A tervezett szabályozás elsősorban a belső határokon átnyúló kereskedelmi kapcsolatok erősödését segítené elő az ágazatban, hiszen a jelenlegi, 27 nemzeti engedélyezési rendszerből álló

európai védelmi piac adminisztratív akadályainak csökkentését célozza meg. Jelenleg a védelmi ipari termékek transzferét ellenőrző nemzeti rendszerek nem tesznek különbséget a harmadik országba irányuló export és a tagállamok közötti transzfer között, ami felesleges adminisztratív akadályt és kiadásokat eredményez. Olyan új engedély típusok kerülnek bevezetésre, mint *általános transzferengedély, globális transzferengedély, tanúsítás. Az Európai Parlament és Tanács a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/ EK irányelvre 2009. május 6-án kihirdetésre került*¹⁶. Az irányelv elfogadásával szükségessé vált a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferének és tranzitjának engedélyezéséről szóló 16/2004. (II. 6.) Korm. rendeletben foglalt előírások felülvizsgálata, korszerűsítése és módosítása. Az irányelv rendelkezéseinek átültetésének határideje 2011. június 30. **Az új rendelkezések tervezett hatálybalépése 2012. január 1-je.**

A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

A *haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló 2005. évi CIX. törvény* (Httv.) értelmében a Magyar Köztársaság területén hadiipari tevékenység végzéséhez engedély szükséges. Az engedélyköteles termékek és szolgáltatások körét a törvény melléklete tartalmazza, amely megegyezik a haditechnikai külkereskedelmet szabályozó Korm. rendelet mellékletével.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Hadiipari tevékenység abban az esetben engedélyezhető, ha

- a tevékenység nem ellentétes a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeivel,
- a kérelmező rendelkezik a termék gyártásához vagy a szolgáltatás nyújtásához szükséges végzettséggel, szakmai gyakorlattal, műszakilag alkalmas és a termék őrzésére/tárolására megfelelően biztonságos székhellyel-telephellyel, szükség szerint külön jogszabályban meghatározott nemzetbiztonsági ellenőrzéssel és a többi, a kérelmi formanyomtatványban szereplő feltétellel.

A hadiipari tevékenységi engedélyt a Haditechnikai Ipari Bizottság javaslata alapján a Hatóság adja ki.

A Haditechnikai Ipari Bizottság elnöke az MKEH főigazgatója, tagjai a nemzetgazdasági, a belügyminiszter, a honvédelmi miniszter és a polgári titkosszolgálatok képviselői, valamint tanácskozási joggal a Magyar Védelmiipari Szövetség képviselője.

JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS

A haditechnikai termékeket jelölni kell, valamint a gyártott vagy importált termékről nyilvántartást kell vezetni. A vezetett nyilvántartásból évente adatot kell szolgáltatni a Hatóság részére. Az előírások célja, hogy a Magyar Köztársaság területén gyártott, illetve beérkezett vagy behozott haditechnikai termék:

- a jelölés révén egyedileg azonosítható,
- a nyilvántartás alapján a sorsa folyamatosan, visszamenőlegesen is megállapítható,
- az adatszolgáltatás alapján az egyes termékfajták mennyiségéről és azok birtokosáról az illetékes hatóságnak információja legyen.

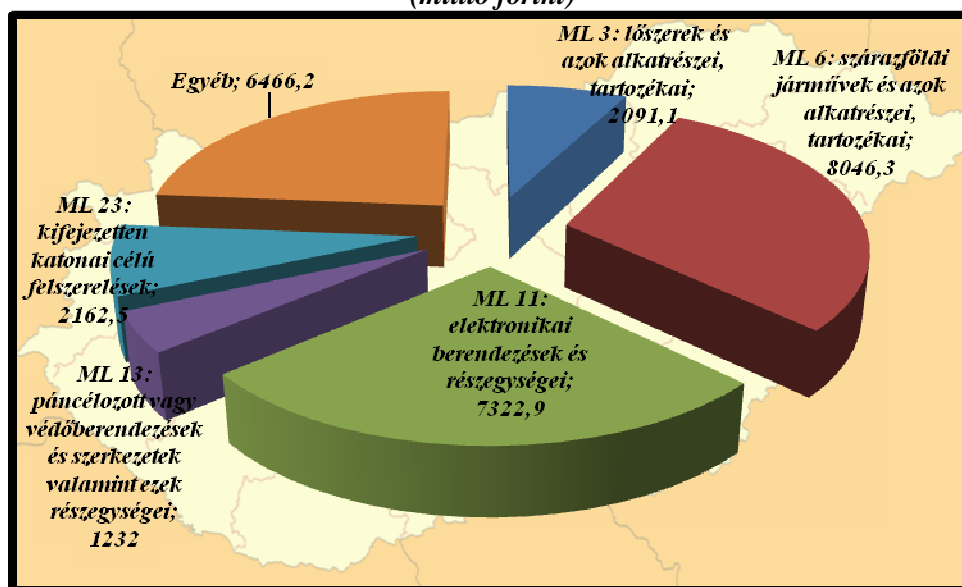
¹⁶ Az irányelv megtalálható itt: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:146:0001:0036:HU:PDF>

4. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2009. ÉVI HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2009 során mintegy 140 vállalkozás rendelkezett haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel (regisztrációval) és mintegy 480¹⁷ hadiipari tevékenységi engedéllyel. Az engedélyesek közül külkereskedelmi forgalmat viszont csak 66 cég realizált és tényleges hadiipari termelést 38 gazdálkodó szervezet esetében adminisztráltunk.

Az engedélyezés körébe tartozó **gyártás és szolgáltatás** együttes értéke **2009-ben 27,32 milliárd forintot** tett ki. A védelmiipari termékek értékesítésében és fejlesztésében foglalkoztatottak létszáma a 2009. év során 1821 fő¹⁸ volt.

A hadiipari tevékenység értéke főbb termékcsopontonként (millió forint)

I. ábra

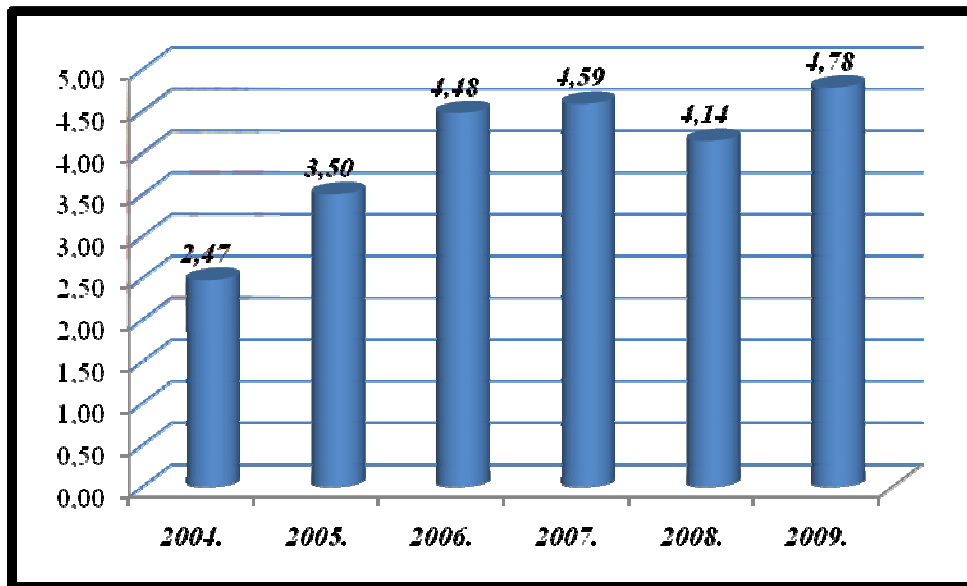
Hazai gyártásból a Magyar Honvédség elsősorban lőszeret, pirotechnikai termékeket, szárazföldi járműveket, felépítményeket és tartozékokat, vegyi mentesítő- és védő-készleteket, sugárszintmérőket, áramellátó berendezéseket, híradó- informatikai- és kiképzési eszközöket szoftvereket, valamint ruházati- és védőfelszereléseket szerzett be.

A rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok hazai beszerzései lövészfegyverek lőszerre, pirotechnikai eszközökre, szoftverekre, híradó eszközökre, ruházati és védőfelszerelésekre, kényszerítő-, valamint titkosszolgálati eszközökre terjedtek ki.

¹⁷ Jelenleg a sport- és vadászfegyver kis- és nagykereskedők is az engedélyesek közé tartoznak

¹⁸ Forrás: OSAP 2009.

*A magyar haditechnikai export értéke 2004. és 2009. között
(milliárd forint)*

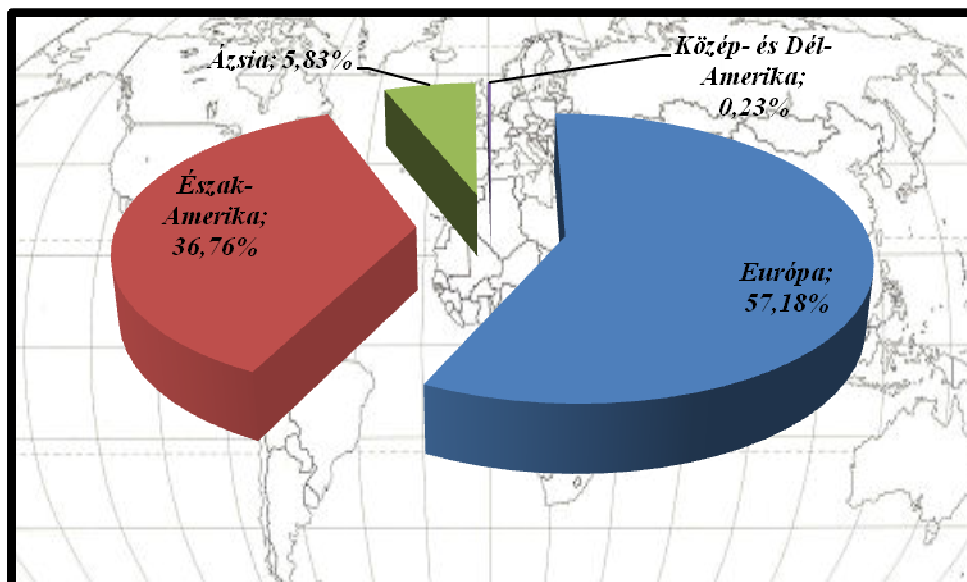

II. ábra

A hazai **export** értéke **2009-ben 4,78 milliárd forint** (17,2 millió €) volt, a megeőző évhez viszonyítva 15,4 %-kal nőtt. A polgári eszközök (sport és vadászati célú fegyverek és lőszer) exportja, az összexport 8%-a.

A Hatóság 299 db export engedélyt adott ki.

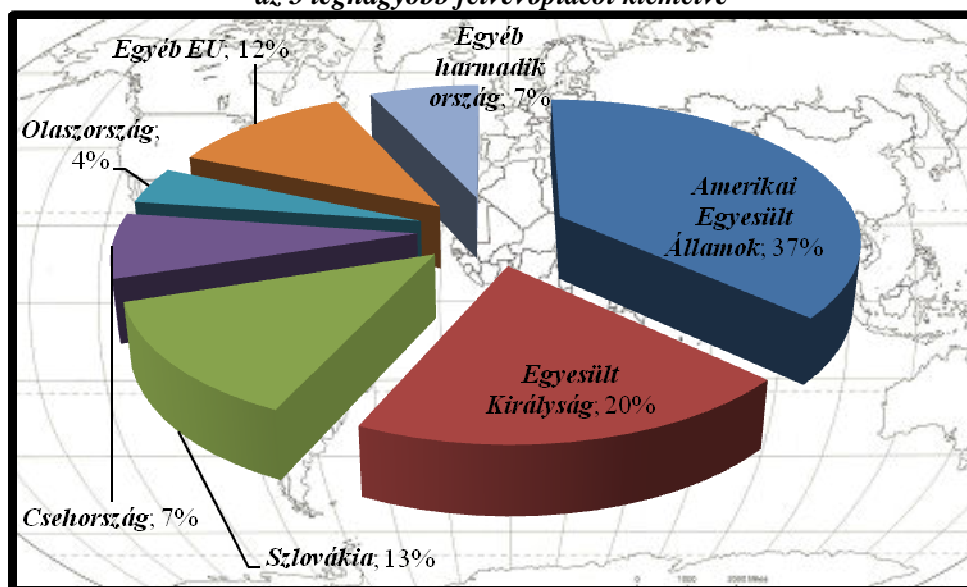
A 2009. évi magyar export földrajzi megoszlása

III. ábra

A III. ábrán jól látszik az exportunk kontinensenkénti megoszlása. A szállítások több mint fele – mint a korábbi években is- továbbra is európai országokba irányul. Az Amerikai Egyesült Államokba irányuló export növekedett, ázsiai jelenlétünk továbbra is jelentős.

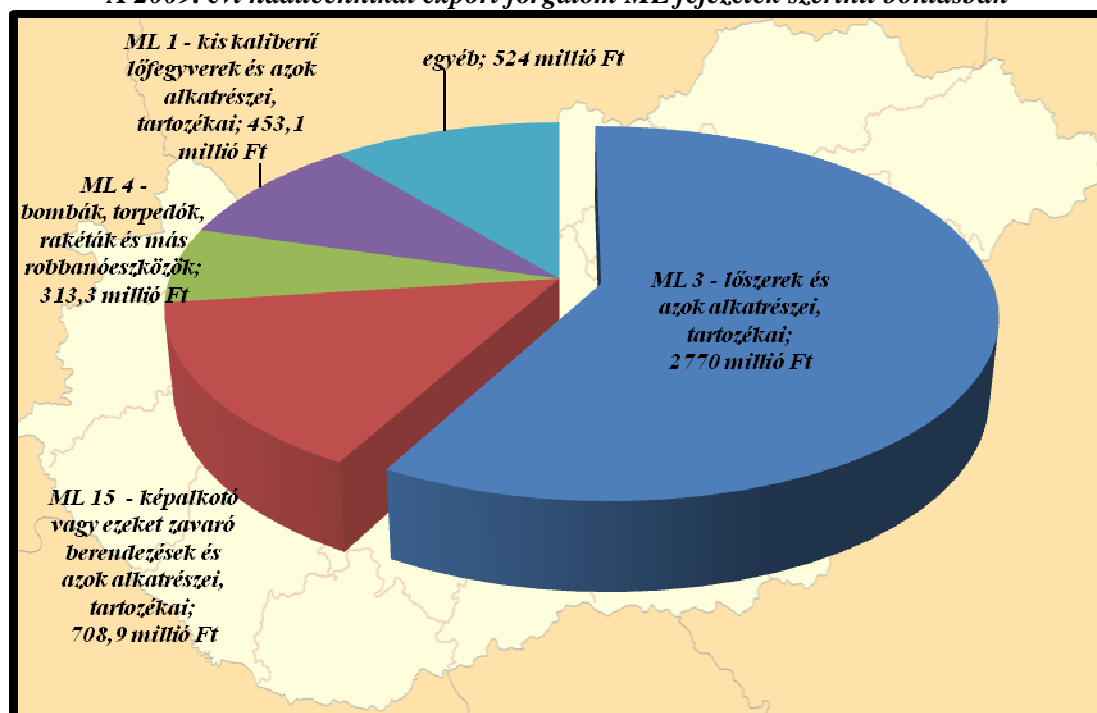
A magyar haditechnikai export földrajzi megoszlása az 5 legnagyobb felvevőpiacot kiemelve

IV. ábra

Az export 76,1%-a gyártásból, 19,9%-a raktárkészletből (hadrendből kivont eszközök) és 4%-a reexportból származott.

A 2009. évi haditechnikai export forgalom ML fejezetek szerinti bontásban

V. ábra

Exportra a hazai gyártású termékek közül elsősorban kézfegyverek és fegyveralkatrészek, lőszer és lőpor, pirotechnikai eszközök, sugárszintmérők, elektronikai- és kiképzési eszközök, iránymérők, antennák, szoftverek, katonai felszerelések és éjjellátó berendezések kerültek.

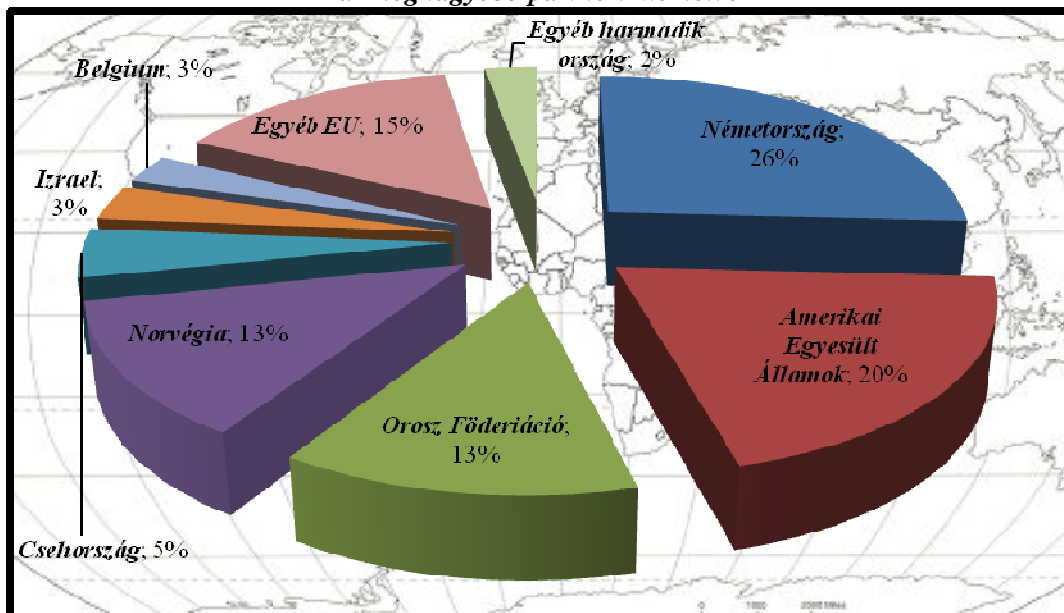
A hazai **import** értéke **2009-ban 10,3 milliárd forint** (36,8 millió €) volt, 10 %-kal csökkent a tárgyévot megelőző évhez képest. A polgári (vadász- és sportfegyverek, valamint alkatrészeik és lőszerük) eszközök behozatalának értéke a teljes import 7,6%-át tette ki.

A Hatóság 485 db import engedélyt adott ki.

Az importált eszközök és szolgáltatások 86 %-a köszönhető a rendvédelmi és rendészeti szervek megrendeléseinek és egyéb állami beszerzéseknek.

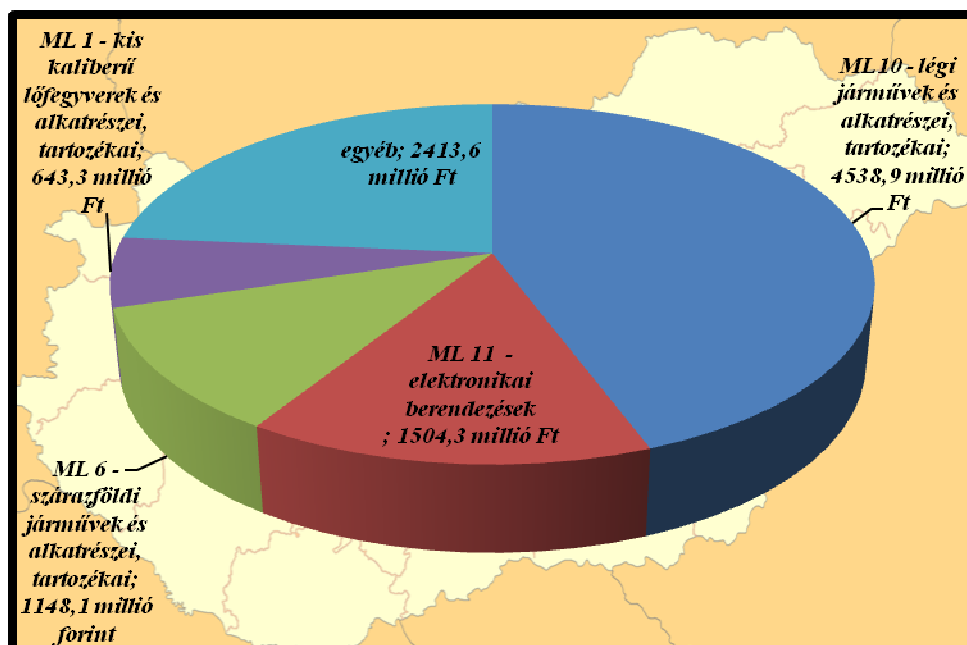
A 2. számú melléklet tartalmazza a részletes exportadatokat célország és termékkör szerinti bontásban.

A magyar haditechnikai import földrajzi megoszlása a 7 legnagyobb partnert kiemelve

VI. ábra

A 2009. évi haditechnikai import forgalom ML fejezetek szerinti bontásban:

VII. ábra

Az előző évekhez képest növekedett a szárazföldi járművek és alkatrészek importjának aránya, amely összefüggésben van a Honvédelmi Minisztérium hosszú távú gépjármű beszerzéseivel, valamint a BTR-80 szállító harci járművek modernizálásával. Szintén a Honvédelmi Minisztérium helikopter és repülőgép nagyjavításainak és beszerzéseinek köszönhető a repülőtechnika (ML 10) és az elektronikai berendezések (ML 11) magas importaránya.

Amennyiben további kérdése van, az alábbi elérhetőségeken fordulhat Hatóságunkhoz:

**MAGYAR KERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSI HIVATAL
HADITECHNIKAI ÉS EXPORTELLENŐRZÉSI HATÓSÁG**

Németvölgyi út 37-39.

H-1124 Budapest

E-mail: armstrade@mkeh.gov.hu

Telefon: 06 1 4585 599

Fax: 06 1 4585 885

Az alábbi forrásokból juthat további információhoz:

<http://www.mkeh.gov.hu>

<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?lang=HU>

<http://www.sipri.org>

MELLÉKLETEK

- 1. SZÁMÚ MELLÉKLET: A 2009-BEN ÉRVÉNYBEN LÉVŐ FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK***
- 2. SZÁMÚ MELLÉKLET: A 2009. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN***

A 2009-ben érvényes fegyverszállítási embargók

Ország	ENSZ	EU	EBESZ
Al-Qaida és a Tálib rezsim	*	*	
Azerbajdzsán	*		*
Burma / Myanmar		*	
Elefántcsontpart	*	*	
Eritrea	*	*	
Guinea		*	
Irak	*	*	
Irán	*	*	
Kína		*	
Kongói Demokratikus Köztársaság	*	*	
Észak-Korea	*	*	
Libanon	*	*	
Libéria	*	*	
Örményország	*		*
Sierra Leone	*	*	
Szomália	*	*	
Szudán	*	*	
Üzbegisztán ¹		*	
Zimbabwe		*	

¹ Visszavonva 2009. december 15.-én

2. SZÁMÚ MELLÉKLET
A 2009. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN (EZER €)

1/4. oldal

Ország \ ML kód	ML 1	ML 2	ML 3	ML 4	ML 5	ML 6	ML 7	ML 8	ML 10	ML 11	ML 15	ML 21	Össz.
Amerikai Egyesült Államok	db.eng.	17	0	21	0	0	0	0	0	2	0	0	41
	eng.ért.eEUR	15728		39783						245			55851
	tej.ért.eEU	1285		5031									6316
Barbados	db.eng.	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	eng.ért.eEUR			34									34
	tej.ért.eEU			13									13
Belga Királyság	db.eng.	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	3
	eng.ért.eEUR			18			5						23
	tej.ért.eEU			0			3						3
Bolgár Köztársaság	db.eng.	0	0	3	2	0	0	0	4	0	0	0	9
	eng.ért.eEUR			1080	160			265					1505
	tej.ért.eEU			513	0			115					628
Cseh Köztársaság	db.eng.	7	9	10	3	0	5	0	4	2	0	0	43
	eng.ért.eEUR	515	1718	3719	1600		2655	293	160	80			10740
	tej.ért.eEU	244	299	568	11		0	80	0	20			1222
Dél-Afrikai Köztársaság	db.eng.	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
	eng.ért.eEUR	9								210			219
	tej.ért.eEU	0								0			0
Etiópia	db.eng.	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5
	eng.ért.eEUR								7000				7000
	tej.ért.eEU								0				0
Finn Köztársaság	db.eng.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR						11						11
	tej.ért.eEU						0						0
Francia Köztársaság	db.eng.	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	eng.ért.eEUR			1400									1400
	tej.ért.eEU			9									9
Fülöp-szigetek	db.eng.	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	eng.ért.eEUR			145									145
	tej.ért.eEU			25									25
Görög Köztársaság	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR			70									70
	tej.ért.eEU			70									70

A 2009. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN (EZER €)

2/4. oldal

Ország \ ML kód	ML 1	ML 2	ML 3	ML 4	ML 5	ML 6	ML 7	ML 8	ML 10	ML 11	ML 15	ML 21	Össz.
<i>Horvát Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR				251								251
	telj.ért.eEU				0								0
<i>Indiai Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3
	eng.ért.eEUR								1886				1886
	telj.ért.eEU								486				486
<i>Izrael</i>	db.eng.	5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	6
	eng.ért.eEUR	66							60				126
	telj.ért.eEU	48											48
<i>Jordán Hasemita Királyság</i>	db.eng.	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	eng.ért.eEUR			140									140
	telj.ért.eEU			0									0
<i>Kazah Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR								35				35
	telj.ért.eEU								0				0
<i>Kubai Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR			68									68
	telj.ért.eEU												
<i>Lengyel Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	3
	eng.ért.eEUR			150		128							278
	telj.ért.eEU			84		100							184
<i>Lett Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	3
	eng.ért.eEUR			65					40				105
	telj.ért.eEU			0					0				0
<i>Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága</i>	db.eng.	2	0	4	1	0	1	0	0	1	7	0	16
	eng.ért.eEUR	191		1126	20	24				1300	16415		19076
	telj.ért.eEU			848	20	16				0	2550		3434
<i>Német Szövetségi Köztársaság</i>	db.eng.	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	1	12
	eng.ért.eEUR			2569								700	3269
	telj.ért.eEU			100									100
<i>Olasz Köztársaság</i>	db.eng.	5	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	11
	eng.ért.eEUR	116		3749	553								4418
	telj.ért.eEU	0		720	0								720

A 2009. ÉVI EXPORT ADATOK RELÁCIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN (EZER €)

3/4. oldal

Ország \ ML kód	ML 1	ML 2	ML 3	ML 4	ML 5	ML 6	ML 7	ML 8	ML 10	ML 11	ML 15	ML 21	Össz.
Oroszországi Föderáció	db.eng.	0	0	4	1	0	2	0	2	0	0	0	9
	eng.ért.eEUR			429	100	3500			1097				5126
	telj.ért.eEU			70	0	0	0		2				72
Osztrák Köztársaság	db.eng.	0	0	2	6	0	0	2	0	0	0	0	10
	eng.ért.eEUR			5	4094			253					4352
	telj.ért.eEU			0	647			53					700
Panamai Köztársaság	db.eng.	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4
	eng.ért.eEUR	225		84									309
	telj.ért.eEU	0		26									26
Portugál Köztársaság	db.eng.	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
	eng.ért.eEUR			118									118
	telj.ért.eEU			118									118
Románia	db.eng.	11	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	17
	eng.ért.eEUR	1189		326									1515
	telj.ért.eEU	52		114									166
Svájc	db.eng.	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	6
	eng.ért.eEUR	153		401									554
	telj.ért.eEU	0		0									0
Szingapúri Köztársaság	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR			200									200
	telj.ért.eEU												
Szlovák Köztársaság	db.eng.	1	1	13	1	0	3	5	2	2	0	0	28
	eng.ért.eEUR	101	150	2658	500		207	322	70	120			4128
	telj.ért.eEU			1657	438		70	23	27	40			2255
Szlovén Köztársaság	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	eng.ért.eEUR			1									1
	telj.ért.eEU												
Török Köztársaság	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
	eng.ért.eEUR			98						50			148
	telj.ért.eEU									44			44
Ukrajna	db.eng.	0	2	0	1	0	0	0	2	1	0	0	6
	eng.ért.eEUR		1550		90				74	255			1969
	telj.ért.eEU		0		11				68	0			79

A 2009. ÉVI EXPORT ADATOK RELACIÓ ÉS ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN (EZER €)

4/4. oldal

Ország \ ML kód	ML 1	ML 2	ML 3	ML 4	ML 5	ML 6	ML 7	ML 8	ML 10	ML 11	ML 15	ML 21	Össz.
Vietnami Szocialista Köztársaság	db.eng.	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2
	eng.ért.eEUR			2000					500				2500
	telj.ért.eEU								403				403
Összesen	db.eng.	53	12	107	17	1	5	10	22	10	7	1	260
	eng.ért.eEUR	18293	3418	58436	9117	251	6530	322	811	10922	2260	16415	127475
	telj.ért.eEU	1629	299	9966	1127	0	189	23	986	104	2550		17121

- ML 1** Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézfegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékok és a kifejezetten azokhoz tervezett részcsovszék
- ML 2** 20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12, 7 mm-nél (0, 50 hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tűzvetők és tartozékok, és az azokhoz tervezett különleges részcsovszék
- ML 3** Lőszer és mechanikus gyújtószerkezetek, és azok azokhoz tervezett különleges részcsovszék
- ML 4** Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanó eszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részcsovszék a következő felsorolás szerint, amelyeket kifejezetten katonai felhasználásra terveztek, és kifejezetten azokhoz tervezett alkatrészek
- ML 5** Tűzvető, és kapcsolódó készültési és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellentevékenység berendezései a következők szerint, amelyeket kifejezetten katonai célra terveztek, és a kifejezetten azokhoz tervezett részcsovszék és szerelvények
- ML 6** Szárazföldi járművek és részcsovszék
- ML 7** Vegyi, vagy biológiai mérgező anyagok, könnygázok, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések, összetevők, anyagok és technológiák
- ML 8** "Energiahordozó anyagok", és kapcsolódó összetevők
- ML 9** Kifejezetten katonai használatra tervezett vízi járművek, különleges tengerészeti berendezések és tartozékok, és azok alkatrészei
- ML 10** Repülőgép, személyzet nélküli légi-jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részcsovszék, hozzátartozó berendezések és alkatrészek, amelyeket kifejezetten katonai használatra terveztek, vagy módosítottak
- ML 11** Kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek
- ML 12** Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök a következők szerint és az azokhoz tervezett különleges részcsovszék
- ML 13** Páncélozott, vagy védőberendezések és szerkezetek, valamint anyagok
- ML 14** Kifejezetten katonai kiképzési, vagy hadgyakorlat forgatókönyvi szimulációs célú berendezések, gyakorló (szimulátor) berendezések bármilyen tűzfegyver és fegyverzet használatára, amelyek az I. vagy II. fejezetek szerint kerülnek engedélyezésre, és kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek és szerelvények
- ML 15** Kifejezetten katonai használatra tervezett képletapogató (képalkotó / imaging), vagy ezeket zavaró berendezések és kifejezetten ezekhez tervezett elemek / alkatrészek
- ML 16** Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékekben lehet azonosítani az anyagösszetétel, geometriai méret, vagy alkalmazás alapján, és amelyeket kifejezetten az I. – IV., VI., IX., X., XII. vagy XIX. fejezetek alapján engedélyköteles termék részére terveztek
- ML 17** Különléle berendezések, anyagok és könyvtárak (adatbázisok), a következők szerint, és a kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek / részcsovszék
- ML 18** Gyártóberendezések a jelen Jegyzékben felsorolt termékek előállításához/gyártásához
- ML 19** Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések, vagy ellentevékenység eszközei, és kísérleti modellek és a kifejezetten azokhoz tervezett fődarabok / részcsovszék / alkatrészek
- ML 20** Kriogén és szupravezető berendezések az alábbiak szerint, valamint kifejezetten hozzájuk tervezett elemek/alkatrészek és szerelvények
- ML 21** „Szoftver”
- ML 22** „Technológia”
- ML 23** Kifejezetten katonai célú felszerelések
- ML 24** Kifejezetten katonai célú szolgáltatások
- ML 25** Kényszerítő és büntfelferítő eszközök
- ML 26** Titkosszolgálati eszközök